

ІНІЦІАТИВА «СХІДНЕ ПАРТНЕРСТВО» ЯК НОВИЙ ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ З ЄС

У статті висвітлюються окремі аспекти ініціативи ЄС «Східне партнерство», а саме її вплив на підвищення ефективності транскордонного співробітництва України з державами-членами Європейського Союзу. Дається комплексний аналіз основних інтеграційних цінностей та можливостей нового «східного» формату співробітництва ЄС для транскордонної співпраці, а також перспектив його розвитку в умовах асоційованого членства України в ЄС та вступу до зони вільної торгівлі, що є надзвичайно актуальним у сучасних геополітичних умовах.

Ключові слова: ініціатива «Східне партнерство», транскордонне співробітництво, угода про асоціацію, зона вільної торгівлі, євроінтеграція, безвізовий режим.

Незважаючи на досить коротку історію «Східного партнерства» ЄС¹, ця ініціатива викликала глибокий інтерес з боку політичних та суспільних кіл як за кордоном, так і безпосередньо в Україні.

Більшість наукових публікацій висвітлюють переважно зміст та основні положення «Східного партнерства». Тому **актуальним** є проведення аналізу процесів формування ініціативи, виявлення її особливостей та визначення місця в ній України, а також дослідження стану і перспектив підготовки нової угоди

¹ Довідково: наприкінці квітня 2008 р. Польща та Швеція висунули спільну ініціативу щодо необхідності розвитку східного виміру зовнішньої політики ЄС під назвою «Східне партнерство». Комунікація Європейської Комісії «Східне партнерство» була офіційно оприлюднена 3 грудня 2008 р.

про асоціацію, про яку постійно йде мова у політичних колах і, відповідно, у засобах масової інформації.

Ініціатива «Східне партнерство» була заснована у травні 2009 року і передбачає посилену співпрацю ЄС з шістьма країнами-сусідами: Азербайджаном, Білоруссю, Вірменією, Грузією, Молдовою і Україною. Проте вона не виключає можливість приєднання третіх сторін, в першу чергу це стосується Росії та Туреччини. Це обумовлено наявністю деяких проблем в регіоні, з-поміж яких головними є питання енергетичної безпеки та врегулювання конфліктів, а залучення вищезгаданих країн може значно сприяти вирішенню цих проблем.

Необхідно відмітити в першу чергу те, що ЄС, приділяючи дедалі більшу увагу Східній Європі, прагне таким чином поширити в регіоні власні інтереси і зону впливу. Не менш зацікавленою в цьому питанні є і Росія. Однак зростання конкуренції між ЄС і Росією звужує можливості маневрування України між східним і західним векторами зовнішньополітичних інтересів.

«Східне партнерство» створює широку базу для транскордонного співробітництва, надає додаткові стимули для економічного, соціального та регіонального розвитку партнерських країн. Крім того, ініціатива сприяє належному управлінню, включаючи фінансовий сектор, а також допомагає зменшити соціально-економічні відмінності між державами.

На відміну від Програми ІНТЕРРЕГ, якою передбачено механізм фінансування транскордонного співробітництва, «Східне партнерство» передбачає інноваційний підхід. Він полягає у просуванні більш тісного співробітництва між державним та приватним секторами. До фінансової підтримки Ініціативи запрошені фінансові та інші інституції ЄС.

Таким чином, хоча ініціатива «Східне партнерство» не передбачає безпосереднього механізму фінансування проектів транскордонного співробітництва, вона діє у якості форуму для обговорення та спільного вирішення

існуючих проблем у партнерських державах із залученням досвіду ЄС.

Діяльність України в рамках цієї ініціативи створює додаткові можливості для поглиблення транскордонного співробітництва з ЄС. В той час, як більшість країн-учасниць «Східного партнерства» проявляють інтерес до механізмів, спрямованих на поглиблення відносин виключно в економічній сфері, Україна акцентує свою увагу на використанні усіх можливостей ініціативи з метою максимального наближення до стандартів ЄС, не виключаючи можливості щодо продовження діалогу на предмет членства.

Так, нові компоненти «Східного партнерства» для України виокремлено в чотири тематичні платформи. Саме вони повинні стати основою для інтеграції країн-учасниць до ЄС. До них відносяться: сфера управління і верховенства права; економічна інтеграція і регуляторна сфера; питання енергетичної безпеки; контакти між людьми.

Важливе значення для транскордонного співробітництва України з ЄС має Інтегрована програма управління кордонами, покликана сприяти створенню інтегрованої інфраструктури митного та прикордонного контролю на основі стандартів ЄС. 23 вересня минулого року відбулося підписання тристоронньої Декларації щодо зміцнення співробітництва митних служб України, Польщі та Білорусі. Документ передбачає спрощення митних процедур, скорочення часу перетину кордону, а також співпрацю у боротьбі із нелегальною міграцією та контрабандою. При цьому слід відзначити, що результатом попередніх домовленостей керівників митних служб цих країн щодо обміну оперативною інформацією стало реальне скорочення черг на кордонах [1].

Беручи до уваги існуючі євроінтеграційні здобутки України, ЄС неофіційно відводить нашій державі роль лідера в межах «Східного партнерства». Головною

причиною цього є те, що з шести країн-членів ініціативи в Україні найбільше розвинуті принципи демократії і її вважають такою, що уникає будь-яких конфліктів: чи то збройних, чи міжетнічних. Необхідно враховувати і той факт, що Україна з-поміж усіх учасників проекту найактивніше декларує своє бажання приєднатися до ЄС [2].

Східна політика ЄС є додатковою платформою, на якій Україна може представляти свої інтереси, а також використовувати запропоновані механізми для проведення структурних реформ. Важливим позитивним моментом ініціативи є той факт, що Україна «де-юре» не повинна робити вибір між східним та західним векторами зовнішньої політики і може ефективно поєднувати елементи співпраці в обох напрямках.

Проте необхідно відмітити, що останнім часом зменшилася зацікавленість у «Східному партнерстві». Про це свідчать матеріали ЗМІ. 24 травня 2010 р. в Сопоті відбулася неформальна зустріч міністрів закордонних справ країн-учасниць ініціативи ЄС «Східне партнерство». В засіданні взяли участь голови і співробітники МЗС двадцяти семи держав-членів Європейського Союзу, а також їхні колеги з України, Білорусі, Молдови і трьох закавказьких республік. Кореспондент тижневика «Комментарии» Володимир Савченко з цього приводу зазначив: «Прибули туди всі з думкою про те, що «Східне партнерство» - це добре. Вийшли з відчуттям, що в цій ініціативі поки що добре тільки те, що вона взагалі існує» [3]. Однак дискусії в рамках зустрічі показали, що подальше співробітництво в рамках «Східного партнерства» є необхідним.

У минулому році був момент, коли навіть Москва всерйоз побоювалася, що «Східне партнерство» стане протипагою її сфері інтересів у регіоні. Зараз навіть єврокомісар з питань розширення ЄС та європейської політики сусідства Штефан Фюле визнає, що двостороннє співробітництво з державами Східної Європи, що

розвивається в цілому досить успішно, так і не було доповнено багатостороннім співробітництвом під егідою «Східного партнерства».

Україна скептично сприймає ініціативу «Східне партнерство». Наша дипломатія охоче бере в ній участь, тому що зараз їй необхідно балансувати між активністю на російському напрямі і переконувати Захід і власне суспільство в тому, що у ставленні до євроінтеграції нічого не змінилося, а значить, і всі проведені під егідою ЄС форуми українці будуть відвідувати. Але підхід до діалогу з Євросоюзом зазнав істотних змін. Він став більш прагматичним. Безвізовий режим, повноцінна зона вільної торгівлі та угода про асоціацію – це три цілі, які Україна ставить перед собою у відносинах з ЄС. У той же час особливості ставлення Євросоюзу до України чітко проявилися в історії з перейменуванням «дорожньої карти» досягнення безвізового режиму у «План дій» з досягнення безвізового режиму.

З початку березня на переговорах української сторони з єврочиновниками на всіх рівнях мова йшла про «дорожню карту» як про документ, що містить чіткий набір кроків з боку України і ЄС (переважно йшлося про внесення змін до законодавства), реалізація яких повинна привести до автоматичного скасування віз для громадян України, які здійснюють короткострокові поїздки до Євросоюзу. Невдовзі Брюссель почав рішуче наполягати на тому, що документ, який планується підписати на засіданні Ради співробітництва Україна – ЄС у червні, має називатися «План дій». «Дорожня карта» передбачає ухвалення тільки одного політичного рішення з боку Союзу – її підписання. Решта – суто технічна робота. В свою чергу План дій має на увазі, що навіть після виконання всіх його елементів ЄС залишить за собою право ще раз з політичних позицій оцінити, чи варто скасовувати візи для українців. Такі коливання можуть мати серйозні наслідки. Якщо ЄС і далі буде демонструвати неготовність до серйозного діалогу, а Україна продовжить брати участь

в російських інтеграційних ініціативах, між Києвом і Брюсселем цілком може статися остаточне «розлучення з обопільної згоди сторін» [4].

У травні Штефан Фюле, єврокомісар з питань розширення ЄС, вручив українській владі план економічних і політичних реформ, розрахований на півтора року. Якщо Київ подужає цю «дорожню карту», країна увійде до зони вільної торгівлі з Європою і отримає асоційоване членство в ЄС.

ЄС позитивно оцінює нещодавнє підписання між Україною та Росією угоди про демаркацію кордону. Це свідчить про початок виконання Україною умов угоди про лібералізацію візового режиму.

«Кореспондент» за допомогою експертів проаналізував, наскільки ж влада готова і може виконати умови ЄС. Підсумок засмучує: вірогідність реалізації плану – 44%. Проблема в тому, що більшість з цих реформ ударить по електорату, і влада не захоче їх проводити. Бар'єром буде і опір політиків [5].

Все ж таки, що може надати Україні членство в ініціативі «Східне партнерство»? З яких джерел відбуватиметься її фінансування?

Важливе місце в «Східному партнерстві» відведено регіональному розвитку, адже саме завдяки йому громадяни зможуть відчутти результати процесу європейської інтеграції.

Регіональний розвиток сприятиме:

- поліпшенню життя населення регіонів;
- соціально-економічному вирівнюванню регіонів;
- зменшенню соціальної напруги серед населення;
- підвищенню рівня підтримки процесу інтеграції до ЄС;
- поліпшенню інфраструктури.

Уповноважений Міністерства закордонних справ Польщі з питань «Східного партнерства» Анджей Чешковський після першого засідання багатостороннього формату «Східного партнерства» щодо платформи

«Демократія, належне управління та стабільність» 5 червня 2009 року зазначив, що програма регіональної політики вже розпочалася.

Можливо, було б доцільним впровадження спільних дій щодо комплексного моніторингу за реалізацією програм і проектів у регіоні, який було обрано пілотним (АР Крим). Адже від успішності пілотних проектів залежатиме зацікавленість ЄС у наданні допомоги в рамках «Східного партнерства» у подальшому і для інших регіонів.

Загальна грошова сума, призначена для фінансування ініціатив «Східного партнерства», становить 600 млн. євро [6, с.23].

Збільшення фінансування на «Східне партнерство» можна очікувати тільки після 2014 року. Однак ЄС дотримуватиметься балансу у фінансуванні між «Східним партнерством» і Союзом для Середземномор'я. Процес розподілу коштів, виділених на фінансування «Східного партнерства» на період до 2013 року, ще не завершився.

«Східне партнерство» може стати дієвим інструментом забезпечення свободи пересування для громадян країн Східної Європи, адже рух до повної лібералізації візового режиму з боку ЄС є одним із пріоритетних напрямів цієї ініціативи. Угода про спрощення оформлення віз, яка набула чинності 1 січня 2008 року, стала першим позитивним кроком у цьому напрямі.

Очевидним є те, що Україні треба активно здійснювати реформування економіки, запровадження європейських стандартів, зближення законодавства з європейським, щоб бути готовою, коли відкриється нове вікно розширення ЄС. Сприятливим в цьому напрямі може стати 2011 рік. Адже саме на цей рік припадає головування в ЄС Польщі та Угорщини, які є прихильниками східної політики ЄС.

Таким чином, подальше просування співробітництва і реалізація конкретних угод в рамках ініціативи

«Східне партнерство» буде залежати в першу чергу від України.

На сучасному етапі керівництво України, незважаючи на складні внутрішньо- та зовнішньополітичні умови, продовжує проявляти свою зацікавленість у східній ініціативі ЄС і спрямовує свої зусилля на практичну реалізацію проектів у її рамках.

Сьогодні в Україні чи не найважливіша роль відводиться питанням підписання угоди про асоціацію, а також перспективам створення зони вільної торгівлі з ЄС, що є надзвичайно важливим для транскордонного співробітництва України і ЄС.

Укладаючи угоди про асоціацію, ЄС застосовує диференційований підхід [7].

Зокрема, метою угод про асоціацію ЄС з країнами Середземномор'я є створення зони вільної торгівлі, економічна, соціальна і культурна співпраця. Виняток становить Туреччина, угода про асоціацію з якою засновує митний союз із ЄС та забезпечує доступ Туреччини до внутрішнього ринку ЄС протягом перехідного періоду. У свою чергу для Західних Балкан (зокрема Хорватії та Македонії) ЄС передбачено процес стабілізації та асоціації, що включає різні рівні: стратегічний та політичний; інституційний; економічний; фінансовий. До окремої групи слід віднести угоду про асоціацію з Чилі, метою якої є заснування політичної та економічної асоціації з ЄС.

З державами Центральної та Східної Європи ЄС у 90-ті роки укладав європейські угоди, які засновували асоціацію між сторонами. Саме угоди про асоціацію європейського типу стали передумовою для набуття повноправного членства в ЄС країнами Центральної та Східної Європи.

Зважаючи на те, що Україна – європейська країна, яка поділяє європейські цінності, укладення між Україною та ЄС угоди про асоціацію європейського типу є закономірним етапом інтеграції України до ЄС. Саме

така угода закріпить правові основи визнання державами-членами ЄС нового статусу України, що не пов'язаний з приналежністю ані до пострадянського простору, ані до європейського сусідства [8].

Водночас укладення між Україною та ЄС угоди про асоціацію європейського типу відповідає інтересам ЄС. Така угода сприятиме зміцненню стабільності на Європейському континенті, свідчитиме про поширення євроінтеграційних процесів на Східну Європу, посилить вплив ЄС у регіоні. Принциповим моментом майбутньої угоди між Україною та ЄС має стати забезпечення на її основі сприятливих умов для внутрішнього євроінтеграційного розвитку України. Адже інтеграційна підготовка держави, її економічні, правові та інституційні реформи є закономірним шляхом до набуття повноправного членства в ЄС.

Тому в нову угоду між Україною та ЄС має бути закладений «еволюційний потенціал», а саме: принцип поступової, послідовної та поступальної інтеграції України в політичний, економічний та правовий простір ЄС. «Еволюційний потенціал» нової угоди дасть змогу закріпити перспективи послідовного поглиблення економічної інтеграції України від зони вільної торгівлі до зростаючої участі у внутрішньому ринку ЄС (що охоплює свободу руху товарів, осіб, послуг та капіталу) [9].

Звичайно, відкриття українських ринків товарів і послуг для компаній ЄС не може відбутися одразу ж після підписання угоди. Це зумовлено неготовністю українських виробників до жорсткої конкуренції. Саме тому ЄС готовий до обговорення перехідних періодів для відкриття українських ринків на рівні окремих товарних груп, послуг, сфер економічної діяльності та реформування регуляторного середовища (зокрема механізмів державної підтримки) згідно із стандартами ЄС. Реформування законодавства, адаптація стандартів і норм та розбудова необхідних інституцій потребуватиме

значної допомоги ззовні. Виходячи з цього, ЄС обіцяє збільшити технічну та фінансову допомогу Україні [10].

Повністю уникнути негативних наслідків від поглибленої вільної торгівлі з ЄС буде неможливо. Це стосується, наприклад, закриття неконкурентоспроможних підприємств. Водночас уряд зможе вжити певних заходів, що допоможуть зменшити втрати від негативних наслідків.

В перспективі не виключається створення поглибленої регіональної зони вільної торгівлі, яка б об'єднала країни-учасниці «Східного партнерства» та країни-члени ЄС. Лібералізація режиму торгівлі між ЄС і його східними сусідами повинна бути посиленою підписанням галузевих угод в сфері технічних стандартів, енергетики, транспорту, захисту прав інтелектуальної власності.

Поглиблення економічної інтеграції має доповнюватися посиленням співробітництвом між Україною та ЄС у соціально-економічній, правовій, гуманітарній та інших сферах, що становлять їх спільний інтерес.

Оцінка інституційної та адміністративної спроможності в Україні дає підстави стверджувати про необхідність підвищення ефективності координаційної структури та забезпечення її політичною підтримкою найвищого рівня. Потребують удосконалення процедури та інституційний механізм адаптації українського законодавства до законодавства ЄС. Адаптація законодавства України має розглядатися не лише як виконання відповідного міжнародного зобов'язання, але й як невід'ємна складова правової реформи, що відбувається в процесі глобальної економічної та політичної трансформації українського суспільства.

Важливо зауважити, що ініціатива «Східне партнерство» не стала альтернативою повноправному членству України в ЄС, проте істотно змінила формат співробітництва з односторонніми зобов'язаннями

України, запропонований Планом дій «Україна – ЄС», на формат співробітництва зі взаємними зобов'язаннями України та ЄС, який виражатиметься в угоді про асоціацію.

За оцінками європейських дипломатів, для України цілком реально модернізувати економіку так, щоб найближчим часом претендувати на членство в Європейському Союзі. Для цього є всі передумови: європейські держави хочуть розширити свої ринки і розвинути партнерські контакти, а Україна отримує нові технології і можливості прискорення інтеграції до європейського економічного простору [11].

Протягом жовтня 2009 р. у Брюсселі українська делегація поряд із підписанням з ЄС Меморандуму про співпрацю у регіональній сфері приділила велику увагу питанням створення зони вільної торгівлі, яка має стати найважливішою складовою нової Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Крім того, вже підготовлені проекти угод про приєднання України до енергетичного співтовариства, про привілеї, імунітет і діяльність в Україні Європейського інвестиційного банку та інших. Основною перешкодою планам офіційного Києва щодо підписання Угоди про асоціацію залишається неузгодженість економічних питань. Тому більшість експертів вважають можливим підписання зазначеного документу у другій половині 2011 року, під час головування Польщі та Угорщини в ЄС.

Розділ про транскордонне та регіональне співробітництво Порядку денного асоціації Україна – ЄС, який набув чинності 24 листопада 2009 р., передбачає:

1. Посилення співробітництва в рамках регіональних та транскордонних програм між Україною та ЄС з метою зменшення дисбалансу у розвитку між відповідними регіонами та забезпечення їхнього процвітання шляхом:

- встановлення довгострокових зв'язків між соціальними та економічними учасниками по обидві сторони спільних кордонів, заохочуючи до підвищення конкурентоздатності прикордонних територій;

- спільних заходів щодо просування соціального та економічного розвитку прикордонних територій й інтегрування цієї діяльності у формування довготривалих регіональних політик.

2. Зниження ефекту кордону як фізичного бар'єру шляхом:

- встановлення тісних зв'язків між регіональними та місцевими органами влади;
- підвищення ефективності прикордонних процедур, у тому числі через подальше удосконалення необхідної прикордонної інфраструктури.

За словами міністра закордонних справ України К.Грищенка, на сучасному етапі переговори України та ЄС стосовно підписання Угоди про асоціацію вийшли на завершальний етап. Нова посилена угода містить в собі два ключові компоненти – політичний та економічний. Політична асоціація передбачає насамперед участь у політиці і програмах ЄС, а також узгодження питань, що стосуються міжнародного миру та безпеки. Економічна складова в свою чергу передбачає, як вже зазначалося, створення поглибленої зони вільної торгівлі між Україною та ЄС, що в подальшому приведе до поступової інтеграції на внутрішні ринки ЄС і не виключає в довгостроковій перспективі можливість стати повноправним членом ЄС.

Нагадаємо, що 7 квітня 2010 року заступник генерального директора Генерального директорату Європейська політика сусідства Єврокомісії Х'юг Мінгареллі заявив про те, що Україна і Європейський Союз не змогли досягти згоди по трьох пунктах політичної частини угоди про асоціацію. Адже при підготовці відповідної угоди українська сторона повинна максимально врахувати національні інтереси нашої держави.

Щодо економічної асоціації, то Кабінет Міністрів України активно розпочав роботу над економічними реформами, проведення яких, за словами віце-прем'єр-міністра С.Тігіпка, дасть змогу Україні до кінця року підписати угоди з ЄС про асоціацію та зону вільної торгівлі.

Верховна Рада України вже ухвалила закони про державні закупівлі та про захист інформації. С.Тігіпка також повідомив, що найближчим часом Кабінет Міністрів внесе до парламенту чотири закони, які стосуються технічного регулювання, системи санітарного та фітосанітарного контролю [12].

Черговий саміт Україна – ЄС, на якому буде вирішена подальша доля співробітництва між ними, має відбутися у листопаді цього року, і саме до його початку планується завершити роботу над Угодою про асоціацію, а також Угодою про безвізовий режим між Україною та ЄС.

У Європейському Союзі вважають, що в питанні скасування візового режиму для громадян України дуже важливими є економічна і соціальна складові. А отже, необхідною умовою є підвищення рівня життя в державі. На Євросоюз існує імміграційний тиск із боку України, а це є результатом того, що українці не мають достатніх можливостей у своїй країні.

Як зазначив представник ЄС в Україні Жозе Мануел Пінту Тейшейра, у результаті реформ, необхідних для підписання Угоди про асоціацію України з Євросоюзом, у цій державі мають зникнути корупція й перешкоди для інвестицій, поліпшитися система державної влади і місцевого самоврядування. Внаслідок цього в Україні мають зрости інвестиції, з'явитися нові робочі місця і збільшитися доходи людей. Лише тоді люди будуть менш схильні шукати роботу за кордоном, і це знизить імміграційний тиск на ЄС.

Першочерговими реформами в Україні, на нашу думку, мають бути такі, що стосуються безпеки кордонів, адже нині Україна часто стає так званим «коридором»

для проходження нелегальних мігрантів до ЄС, вдосконалення паспортів і механізму видачі українських віз громадянам третіх країн. Для прикладу можна взяти балканські країни, яким знадобилося близько десяти років, щоб виконати реформи, яких вимагає «дорожня карта» для досягнення безвізового режиму, і домогтися безвізового режиму з ЄС.

Необхідно відмітити, що Україна зараз, як ніколи раніше, відіграє важливу роль як для Європейського Союзу, так і для Росії. Проте ми повинні навчитися використовувати своє стратегічне розташування, враховуючи і той факт, що Україна має найбільший потенціал транзитності в Європі. Запорукою цього є, в першу чергу, проведення реформ у всіх сферах, особливо це стосується адміністративної реформи, значна увага до якої приділяється з боку ЄС.

Дослідження проблематики впливу «Східного партнерства» на транскордонне співробітництво України з ЄС дозволило зробити деякі висновки.

В сучасних геополітичних умовах Україна продовжує розглядати «Східне партнерство» як додатковий інструмент для поглиблення транскордонного співробітництва з Європейським Союзом.

Проте, враховуючи існуючі досягнення нашої держави, необхідно відмітити недостатньо швидкі темпи реалізації цієї ініціативи. До основних перешкод на шляху досягнення бажаних результатів можна віднести:

- по-перше, відсутність узгодженої позиції ЄС щодо імплементації ініціативи на рівні практичних питань;
- по-друге, недостатнє фінансування «Східного партнерства» (600 млн. євро на період з 2009 по 2013 рр. – якщо розділити цю суму на шість країн-учасниць, то стане зрозуміло, що такі кошти є досить малими для реалізації якихось масштабних проектів; для порівняння, наприклад, на фінансування Туреччини лише протягом 2009

- року ЄС виділив 600 млн. євро);
- по-третє, складна внутрішньополітична ситуація в Україні та ін.

Водночас участь у «Східному партнерстві» матиме позитивні наслідки для України, якщо стане додатковим стимулом в імплементації угоди про поглиблену зону вільної торгівлі. Україна ще має розробити план виконання угоди і розпочати його втілення. Цей процес може уповільнитись через наявність значної кількості важливих для української економіки питань.

Політичне значення «Східного партнерства» для України полягає в тому, що в ньому закладена базова структура політики ЄС у Східній Європі та визначені основні механізми і сфери співробітництва на середньостроковий термін. Подальше політичне та практичне наповнення цього формату залежатиме від наявності політичної волі в Європейському Союзі та від готовності України використовувати можливості, які пропонуються в ньому. Але для цього українській дипломатії потрібно фокусувати увагу не стільки на декларативній перспективі членства в ЄС, скільки на забезпеченні підтримки і залученні ресурсів з боку ЄС для стабілізації нашої держави, здійснення радикальних структурних перетворень та реалізації масштабних практичних проектів в Україні.

Важливим елементом Угоди про асоціацію, яка є складовою «Східного партнерства», є спроба об'єднання регіонів через розробку регіональних проектів, багатосторонній політичний діалог, а також створення поглибленої зони вільної торгівлі, яка охоплює весь регіон.

Також необхідно відмітити значне просування у питанні надання Україні безвізового режиму з ЄС, а саме надання Україні так званої «дорожньої карти» безвізового режиму балканського зразка.

На сучасному етапі тривають переговори щодо підписання вищезгаданих угод, і після проведення

чергового саміту Україна – ЄС стане відома подальша їх доля і формат співробітництва.

Відефективності проведення подальших структурних реформ в усіх сферах, адаптації законодавства до стандартів ЄС залежатимуть подальші європейські перспективи нашої держави. Ефективне використання можливостей в рамках «Східного партнерства» може вплинути на прискорення цих процесів.

Список використаних джерел

1. Україна і Грузія в контексті політичних, економічних та безпекових трансформацій: наслідки і перспективи: зб. матеріалів міжнарод. наук. конференції (Одеса, 23—24 жовтня 2009 р.) / за заг. ред. О.Воловича. – О. : Фенікс, 2009. – 128 с.

2. Рябоштан Є.В. Східне партнерство – перспективи і загрози спільної зовнішньополітичної ініціативи ЄС / Є.В. Рябоштан // Науково-теоретичний і громадсько-політичний альманах “Грані”. – 2009. – №6.

3. Украина начинает рвать отношения с ЕС: [Електронний ресурс] // Газета “Комментарии”. – Режим доступу: <http://comments.ua/?art=1274977777>

4. Україна починає згортати відносини із ЄС: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://news.finance.ua/ua/~2/0/all/2010/06/02/198991>

5. Зближення України з Євросоюзом переноситься на невизначений термін: [Електронний ресурс] // Новини України і світу. – Режим доступу: http://www.newsru.ua/press/28may2010/press_es_print.html

6. Східне партнерство ЄС: додаткові можливості для євроінтеграції України / [І.Ф.Газізуллін, М.М.Гончар, О.В.Коломієць та ін.]; за ред. В.Мартинюка; Укр. незалеж. центр політ. дослідж. – К.: Агентство “Україна”, 2009. – 84 с.

7. Кравчук І.В. Гармонізація національних правових систем з правом ЄС / І.В. Кравчук, М.В. Парапан. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2006. – 320 с.

8. Максимова С. Європейський вибір України: досвід євроінтеграції, міфи та реальність / С. Максимова // Юридична газета. – 2008. – № 8. – С. 2-3.

9. Храбан І. Україна на шляху інтеграції у Європейську систему колективної безпеки / І.Храбан // Трибуна. – 2006. – № 3-4. – С. 27.

10. Новий базовий договір між Україною та ЄС: пропозиції українських експертів: [Електронний ресурс] / О. Сушко, Р. Хорольський, О. Шумило та І. Шевляков // Інститут євроатлантичного співробітництва: офіційний веб-сайт. – Режим доступу: http://www.ieac.org.ua/pics/content/4/1200562789_ans.doc

11. Україна домовилася зі Словаччиною про скасування плати за довгострокові візи: [Електронний ресурс]. // Радіо Свобода. – Режим доступу: <http://www.radiosvoboda.org/content/news/1972869.html>

12. Нова влада обіцяє безвізовий режим і зону вільної торгівлі з ЄС вже до кінця року: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.p-p.com.ua/articles/10838>

L. Kampov. «Eastern Partnership» as a new tool increasing cross-border cooperation between Ukraine and European Union.

The article deals with some aspects of the EU initiative Eastern Partnership, namely its impact on the efficiency of cross-border cooperation between Ukraine and EU member states. An integrated analysis of the basic values and integration capabilities of new “eastern” model of the EU’s cross-border cooperation as well as its further development in conditions Ukraine’s association membership with EU and FTA is given, which is extremely relevant in today’s geopolitical conditions.

Keywords: Eastern Partnership, cross-border cooperation, Association Agreement, free trade, European integration, visa-free entry.

Л. Кампов. Ініціатива «Восточное партнёрство» как новый инструмент повышения эффективности трансграничного сотрудничества Украины с Европейским Союзом.

В статье говорится об отдельных аспектах инициативы ЕС «Восточное партнерство», а именно о ее влиянии на повышение эффективности трансграничного сотрудничества Украины с государствами-членами Европейского Союза. Подан комплексный анализ основных интеграционных ценностей и возможностей нового «восточного» формата сотрудничества ЕС для трансграничного сотрудничества, а также перспектив его развития в условиях ассоциированного членства Украины в ЕС и вступления в зону свободной торговли, что является чрезвычайно актуальным в современных геополитических условиях.

Ключевые слова: *инициатива «Восточное партнерство», трансграничное сотрудничество, соглашение об ассоциации, зона свободной торговли, евроинтеграция, безвизовый режим.*